

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΠΠ 2014-2020 | ΕΥΔΕ-ΒΕΚ

Επιτελική Σύνοψη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ & ΤΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑΝΕΚ

ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο Σύμβασης για τον ποσοτικό απολογισμό και την αποτίμηση της υλοποίησης των δράσεων επιχειρηματικότητας που έχουν χρηματοδοτηθεί και έχουν υλοποιηθεί ή υλοποιούνται ακόμα στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020, εκπονήθηκε μελέτη αποτίμησης, της οποίας τα αποτελέσματα συνοψίζονται στις σελίδες που ακολουθούν.

Για την ανάλυση των στοιχείων λήφθηκαν υπόψη μεταξύ άλλων, η στόχευση, τα στοιχεία και το περιεχόμενο των σχετικών προσκλήσεων που έχουν δημοσιευτεί από τις Διαχειριστικές Αρχές των ΕΠ, τα πεδία παρέμβασης και οι ΚΑΔ που περιλαμβάνονται σε αυτές, τα Τεχνικά Δελτία των πράξεων, καθώς και τα δεδομένα της μέχρι τώρα υλοποίησης, όπου αυτά ήταν διαθέσιμα.

Η αποτίμηση της υλοποίησης των δράσεων επιχειρηματικότητας του ΕΣΠΑ 2014-2020 πραγματοποιήθηκε με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία που τηρούνται στο ΟΠΣ-ΕΣΠΑ και στο ΠΣΚΕ. Πρέπει να σημειωθεί ότι έχει γίνει μεγάλη προσπάθεια διόρθωσης των στοιχείων και εξαίρεσης ακραίων, μη αξιόπιστων δεδομένων που διαπιστώθηκε ότι περιλαμβάνονταν στις αναφορές του ΠΣΚΕ (κυρίως), με σκοπό την εξαγωγή όσο το δυνατόν πιο ορθών και αξιόπιστων συμπερασμάτων. Όπου αυτό δεν ήταν δυνατό, εξαιρέθηκαν προσκλήσεις στο σύνολό τους για την αποφυγή αλλοίωσης των πραγματικών στοιχείων και των στατιστικών τους. Πιο συγκεκριμένα, ως πηγές της μελέτης χρησιμοποιήθηκαν κυρίως στοιχεία του ΠΣΚΕ 26/4/2021 (στοιχεία αιτήσεων), ΟΠΣ 26/4/2021 (στοιχεία υλοποίησης), ΠΣΚΕ Ιουνίου 2021 (στοιχεία αιτήσεων ΠΕΠ), στοιχεία από την ΕΥΔ ΕΠΑνεΚ (π.χ. Ετήσια Έκθεση 2020).

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΕΣΠΑ 2014 – 2020

- ▶ **144 προσκλήσεις** διέθεσαν ποσά που αθροιστικά υπερέβησαν τα **4,67 δις €**, με σκοπό την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, με πιο «δημοφιλείς» κατηγορίες τις:
 - δράσεις προώθησης της ΕΤΑΚ (48 δράσεις με Π/Υ 0,8 δις €) και τις
 - δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας (61 δράσεις με Π/Υ πλέον των 2,5 δις €)
- ▶ **10 προσκλήσεις** προωθούσαν τη **συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων** ή ΦΠ, 33 προσκλήσεις συμπεριλάμβαναν τη συνεργασία/ συμμετοχή Ερευνητικών Οργανισμών και **101 προσκλήσεις αφορούσαν μεμονωμένες επιχειρήσεις**
- ▶ **31 προσκλήσεις** από το ΕΠΑνεΚ αφορούσαν το **63,3%** των κονδυλίων. Μαζί με το ΠΕΠ Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, τα τρία ΕΠ δέσμευσαν το 75,5% των κονδυλίων των δράσεων επιχειρηματικότητας.
- ▶ Οι περισσότερες προσκλήσεις (100) εκδόθηκαν με βάση τον Καν. **De Minimis** και τον Γενικό Απαλλακτικό (**ΓΑΚ** – καν. 651/2014).
- ▶ Οι **97 δράσεις** προκηρύχθηκαν από τα ΠΕΠ και είχαν ως εκ τούτου στόχευση στους αντίστοιχους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης (**Τομείς Περιφερειακής RIS**). Μόνο 12 δράσεις είχαν συγκεκριμένη στόχευση.
- ▶ Οι δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας άργησαν να ενεργοποιηθούν και ακολούθησαν την πορεία υλοποίησης όλο του ΕΣΠΑ 2014-2020, με την **πρώτη πρόσκληση** να προκηρύσσεται στις **8/3/2016** ενώ ακόμη βγαίνουν προσκλήσεις στον «αέρα»

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Από το σύνολο των 144 δράσεων κρατικών ενισχύσεων που αναλύθηκαν **εξαιρέθηκαν** στη μελέτη συγκεκριμένες υποομάδες δράσεων, και συγκεκριμένα:

- Οι δράσεις κρατικών ενισχύσεων του **ΕΠΑΛΘ** και του **ΠΑΑ** που δεν εντάσσονται στις αρμοδιότητες της ΓΓΒ και φέρουν ούτως ή άλλως ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τις διαχωρίζουν πλήρως από τις δράσεις – στόχους της ΕΥΔΕ-ΒΕΚ. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι δράσεις οριστικής παύσης αλιευτικών δραστηριοτήτων με καταστροφή των σκαφών, η υποχρεωτική προμήθεια ηλεκτρονικών συσκευών VMS, ERS και AIS κ.λπ.
- Οι δράσεις **“COVID”**, οι δράσεις δηλαδή που είχαν ως στόχο την ενίσχυση των επιχειρήσεων που «χτυπήθηκαν» περισσότερο από την πανδημία και είχαν ως στόχο όχι την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ή της ανταγωνιστικότητας αλλά την υποστήριξη της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων για την δύσκολη αυτή περίοδο.
- Οι δράσεις που αφορούσαν τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (**ΟΧΕ**) συμπεριλαμβανομένων αυτών που αποσκοπούσαν στη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (**ΒΑΑ**), ως δράσεις τοπικού ενδιαφέροντος που επίσης ξεφεύγουν από την αρμοδιότητα της ΓΓΒ.
- Οι δράσεις που αφορούσαν την υποστήριξη Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (**ΚΑΛΟ**).
- Δράσεις ενίσχυσης **πληγέντων επιχειρήσεων από φυσικές καταστροφές**.

- Δράσεις επιχορήγησης επιχειρήσεων με σκοπό την **ενίσχυση της απασχόλησης**, αφού κύριος στόχος των δράσεων αυτών είναι η αύξηση της απασχόλησης και όχι η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας. Ουσιαστικά, όλο το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση** θεωρείται εκτός του ενδιαφέροντος της μελέτης.
- Μια δράση που αφορά στα **ΚΤΕΛ** (Ενίσχυση επιχειρήσεων του τομέα αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών για την υιοθέτηση συστημάτων και την παροχή υπηρεσιών ολοκληρωμένης πληροφόρησης του επιβατικού κοινού και ηλεκτρονικού εισιτηρίου).

Κατά την εκπόνηση της μελέτης **88 δράσεις είχαν ολοκληρώσει τις διαδικασίες υποβολής αιτήσεων ενώ 74 δράσεις είχαν προχωρήσει και σε εντάξεις.**

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Αρ. Προσκλήσεων	Π/Υ (ποσά προσκλήσεων)	Αρ. εγκεκρι. έργων	Εγκεκριμένη ΔΔ	Πληρωμές συγχρ.
Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία	26	2.756.337.601	35797	2.764.425.411	672.225.399
Κεντρική Μακεδονία	5	82.765.937	804	56.669.634	9.054.041
Θεσσαλία	2	76.500.000	583	77.358.004	1.134.898
Ανατολική Μακεδονία Θράκη	7	69.000.000	339	57.693.405	1.837.785
Δυτική Ελλάδα	12	55.359.265	371	44.159.162	3.243.454
Ήπειρος	7	48.200.000	1299	44.660.949	6.648.804
Κρήτη	4	30.724.419	1132	19.765.604	
Στερεά Ελλάδα	3	28.838.500	309	22.340.050	817.920
Δυτική Μακεδονία	2	11.500.000	28	5.843.061	126.456
Αττική	1	6.600.000	6	3.541.860	
Βόρειο Αιγαίο	2	5.950.000	18	3.779.619	500.000
Νότιο Αιγαίο	1	3.000.000	7	2.863.697	
Πελοπόννησος	2	2.500.000	12	260.772	90.046
Σύνολα	74	3.177.275.722	40705	3.103.361.226	695.678.801

Οι παραπάνω δράσεις έχουν εντάξει έργα τα οποία στην πλειονότητά τους βρίσκονται σε φάση υλοποίησης, ενώ 14 δράσεις προκηρύχθηκαν μέσα στο 2020 ή/και το 2021 και ως εκ τούτου δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αξιολόγησης και ένταξης των έργων.

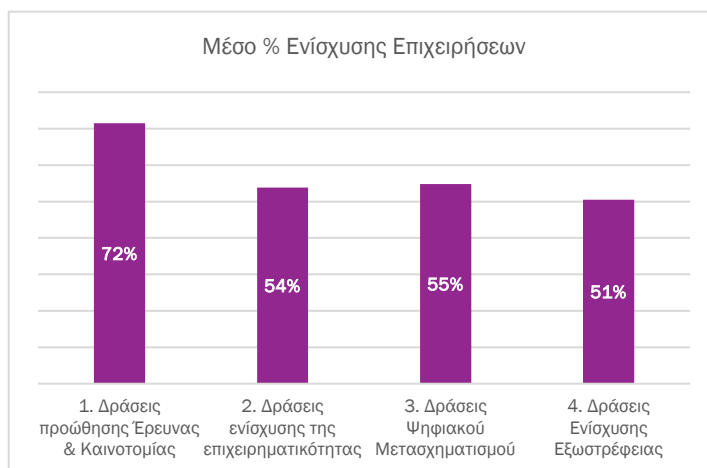
Πίνακας 1: Δράσεις που βρίσκονται ακόμα στο στάδιο της αξιολόγησης

Α/Α	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	ΑΑ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ (ΚΩΔ. ΟΠΣ)	ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ
1	Ιόνια Νησιά	3279	Συμπράξεις Επιχειρήσεων με Οργανισμούς Έρευνας και Διάδοσης Γνώσεων στον τομέα των Υπηρεσιών Υγείας μέσω Βιοϊατρικής της RIS3 της ΠΙΝ
2	Ήπειρος	3811	Ενίσχυση υφιστάμενων ΜΜΕ για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών II
3	Πελοπόννησος	3922	Ενίσχυση του εκσυγχρονισμού επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην παροχή τουριστικών υπηρεσιών ή στην παραγωγή και διάθεση μεταποιητικών προϊόντων
4	Βόρειο Αιγαίο	3938	Ενίσχυση της ίδρυσης μικρών και πολύ μικρών καινοτόμων επιχειρήσεων με προτεραιότητα στους τομείς της RIS3
5	Βόρειο Αιγαίο	3943	Ενίσχυση υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων για την αξιοποίηση πατεντών καινοτομιών και νέων παραγωγικών επιχειρηματικών ιδεών για την βελτίωση της παραγωγικής τους δραστηριότητας ή και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων
6	Βόρειο Αιγαίο	4187	Ενίσχυση πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου για τον εκσυγχρονισμό τους μέσω της χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας ΤΠΕ συστημάτων αυτοματισμού καθώς και επενδύσεων ηλεκτρονικού εμπορίου πχ ηλεκτρονικό επιχειρείν ή/και digital Marketing
7	Κεντρική Μακεδονία	4228	Επενδυτικά Σχέδια Καινοτομίας

Α/Α	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	ΑΑ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ (ΚΩΔ. ΟΠΣ)	ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ
8	Πελοπόννησος	4265	Ενίσχυση πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου για τον εκσυγχρονισμό τους μέσω της χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας ΤΠΕ καθώς και συστημάτων αυτοματισμού
9	Πελοπόννησος	4274	Ενίσχυση της ίδρυσης εκσυγχρονισμού ΜΜΕ επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου με έμφαση στην καινοτομία και την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών
10	Δυτική Ελλάδα	4363	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΠΕ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
11	Δυτική Μακεδονία	4367	Εξωστρεφής Επιχειρηματικότητα στη Δυτική Μακεδονία
12	Δυτική Ελλάδα	4410	Σύγχρονη Μεταποίηση στη Δυτική Ελλάδα Ενίσχυση του μεγέθους και της ανταγωνιστικότητας Μεταποιητικών και λοιπών επιχειρήσεων της ΠΔΕ
13	Αττική	4582	ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
14	Δυτική Μακεδονία	4714	Επιχειρηματική Ευκαιρία στη Δυτική Μακεδονία

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΙΣ ΥΛΟΠΟΙΟΥΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

- ▶ Στις δράσεις Ε&Κ έχουν ενταχθεί **1647 έργα** με 4296 συμμετέχοντες φορείς, εκ των οποίων **2429 επιχειρήσεις**
- ▶ Ο μέσος Π/Υ των ενταγμένων έργων ήταν **520 χιλ. €**
- ▶ Μέσο κόστος επένδυσης σε Ε&Α τα **200 χιλ. €**
- ▶ Στις **προσκλήσεις του ΕΠΑνεΚ, ενεργοποιήθηκαν 2,8 δις €**, σχεδόν το **87%** των διαθέσιμων κονδυλίων των 74 εξεταζόμενων δράσεων, με τις υποβολές των σχεδίων να ξεπερνούν τις 76 χιλιάδες και τις εγκρίσεις τις 35 χιλιάδες με το μέσο ποσοστό εγκρίσεων να προσεγγίζει το **47%**
- ▶ Τη μεγαλύτερη «ζήτηση» (αρ. σχεδίων που υποβλήθηκαν / αρ. σχεδίων που εγκρίθηκαν) παρουσίασαν οι **δράσεις προώθησης Ε&Κ** του ΕΠΑνεΚ, με τις **δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας**, που όμως περιλάμβαναν το 81% των σχεδίων, να ακολουθούν σε απόσταση
- ▶ Το **μέσο ποσοστό ενίσχυσης** κυμάνθηκε από 51% έως 72%
- ▶ Σε σύνολο **69 προσκλήσεων** για δράσεις επιχειρηματικότητας του ΕΠΑνεΚ και των ΠΕΠ, για τις οποίες υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία, σε συνολικό προϋπολογισμό ενταγμένων έργων 4,52 δις. € με εγκεκριμένη δημόσια δαπάνη 2,45 εκ. €, **το ένα τρίτο των σχεδίων αφορούσαν τον τουριστικό κλάδο** με την μεταποίηση να φτάνει το 17,6% και το χονδρικό και λιανικό εμπόριο το 13,4%
- ▶ Οι **πληρωμές** στις επιχειρήσεις, για τη συμμετοχή τους στις παραπάνω δράσεις, μέχρι τον Απρίλιο του 2021, καλύπτει ένα ποσοστό **23%** της εγκεκριμένης επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης
- ▶ Συνεχίζεται η κυριαρχία της **Αττικής** και της **Κεντρικής Μακεδονίας**, ως οι Περιφέρειες υποδοχής των περισσότερων επενδύσεων
- ▶ Η συμμετοχή των επιχειρήσεων στις δράσεις επιχειρηματικότητας ακολούθησε τη γενική τους κατανομή στο σύνολο των επιχειρήσεων της χώρας, όπου κυριαρχούν οι **πολύ μικρές επιχειρήσεις**
- ▶ **Κτίρια, μηχανήματα** και **εξοπλισμός** συγκέντρωσαν το **75%** των επενδύσεων των επιχειρήσεων με το **7%** του **λογισμικού** να αποτυπώνει τη βαρύτητα των δράσεων Ψηφιακού Μετασχηματισμού των επιχειρήσεων που δόθηκε στην προγραμματική περίοδο 2014-2020.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΝΟΜΟΥ - ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Με βάση στοιχεία που περιλαμβάνονται στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 4399/2016, κατά την διάρκεια των τριών προηγούμενων αναπτυξιακών νόμων (Ν. 2601/1998, Ν. 3299/04, Ν. 3908/2011) εντάχθηκαν επενδύσεις συνολικού ύψους 32 δις €, οι οποίες καλύπτουν το 13,2% του συνολικού σχηματισμού ακαθάριστου παγίου κεφαλαίου του ιδιωτικού τομέα (εκτός κατοικίας) της ως άνω περιόδου στην Ελλάδα. Το συνολικό ύψος της κρατικής ενίσχυσης των ενταχθέντων επενδυτικών σχεδίων ανήλθε σε 12,7 δις €.

Πίνακας 2: Συγκεντρωτικά ποσοτικά στοιχεία των τριών προηγούμενων Αναπτυξιακών Νόμων

	N. 2601/98	N.3299/04	N. 3908/11	ΣΥΝΟΛΟ
Αριθμός επενδυτικών σχεδίων	3.116	10.459	1.276	14.851
Ύψος επενδύσεων (€)	3.590.158.365	22.464.740.784	6.021.766.328	32.076.665.477
Ενισχύσεις (€)	1.114.748.524	9.573.740.964	1.991.038.154	12.679.527.642
Νέες θέσεις εργασίας	29.242	39.669	6.167	75.078
Μέσο ποσοστό ενίσχυσης	31,05%	42,62%	33,06%	39,53%
Μέσο μέγεθος επένδυσης (€)	1.152.169	2.147.886	4.719.253	2.159.899
Μέσο μέγεθος ενίσχυσης (€)	357.750	915.359	1.560.375	853.783
Μέση επενδυτική δαπάνη/θέση εργασίας (€)	122.774	566.305	976.450	427.245
Μέση ενίσχυση ανά θέση εργασίας (€)	38.121	241.341	322.854	168.885
Μέσος αριθμός νέων θέσεων εργασίας/επένδυση	9,4	3,8	4,8	5,1

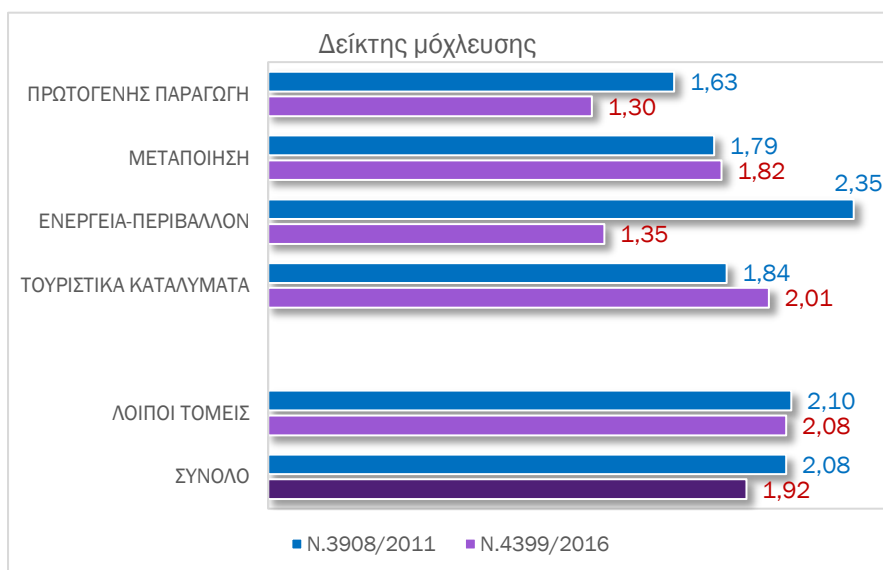
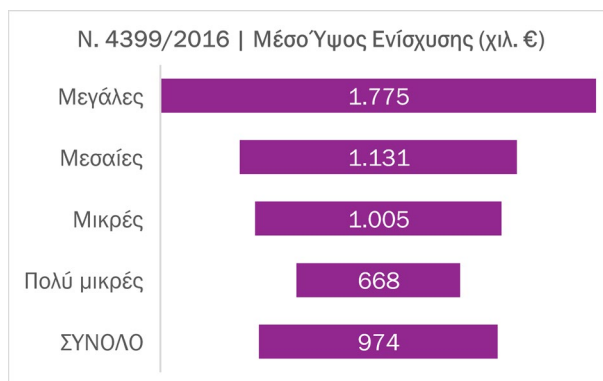
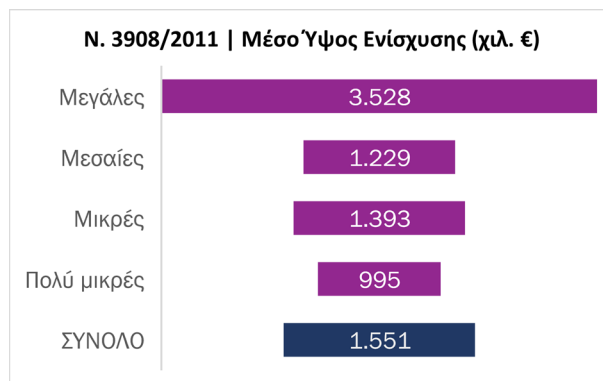
Από τον έλεγχο των υλοποιούμενων έργων διαπιστώνεται ότι:

- ▶ Η σταδιακή **αύξηση του μέσου μεγέθους των επενδύσεων** που επιχορηγούνται (από 1,15 εκ. € στο πλαίσιο του Ν. 2601/98 σε **4,72 εκ. €** στο Ν. 3908/11)
- ▶ Η **αύξηση της μέσης επενδυτικής δαπάνης ανά θέση εργασίας** (από 122.774 σε 976.450 € ανά θέση εργασίας) δείχνει σε ένα βαθμό την διαχρονική αύξηση της τεχνολογικής στάθμης των νέων επενδύσεων.

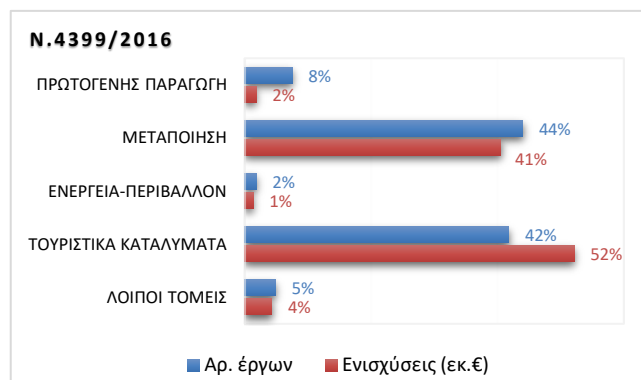
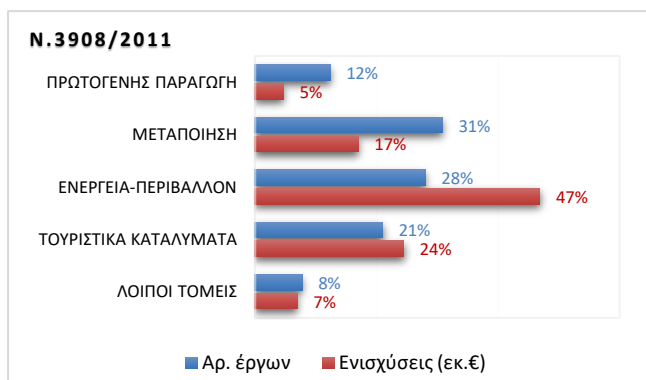
Επίσης:

- ▶ Η **συντριπτική πλειοψηφία των εγκεκριμένων σχεδίων και στους τρεις προηγούμενους αναπτυξιακούς χαρακτηρίζεται από σχετικά χαμηλό τεχνολογικό περιεχόμενο και ένταση γνώσης**. Συγκεκριμένα το 95% των επενδυτικών σχεδίων αφορούσε σε επενδύσεις από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε μεταποιητικές δραστηριότητες χαμηλής τεχνολογίας (29% low-tech – π.χ. τρόφιμα, καπνά, ένδυμα, ξύλο, χαρτί) και μεσαίας – χαμηλής τεχνολογίας (19% medium-low tech, πετρελαιοειδή, πλαστικά, προϊόντα μη μεταλλικών ορυκτών, βασικά μέταλλα, επιδιόρθωση και εγκατάσταση μηχανών κ.λπ.), παροχή υπηρεσιών χαμηλής έντασης γνώσης (35% Less Knowledge-intensive services – ξενοδοχεία, μεταφορές, ταξιδιωτικά γραφεία κ.λπ.), καθώς και πρωτογενή παραγωγή (10%) και ενέργεια (1%). Αντίθετα, οι κλάδοι υψηλής ή μεσαίας-υψηλής τεχνολογίας αφορούσαν μόλις το 4% του συνόλου των επενδυτικών σχεδίων.
- ▶ Παρά το γεγονός ότι η **περιφερειακή διάσταση αποτελεί εγγενή στόχο των αναπτυξιακών νόμων, η συνεισφορά τους στην κάμψη των περιφερειακών ανισοτήτων δεν είναι προφανής**. Ορισμένες από τις λιγότερο αναπτυγμένες της χώρας, όπως αυτές του Β. Αιγαίου, της Ηπείρου ή των Ιονίων Νήσων, δεν καταφέρνουν διαχρονικά να συγκεντρώσουν σημαντικές επενδύσεις.
- ▶ Σε όρους εδαφικής συνοχής, είναι εξαιρετικά σημαντικό να σημειωθεί το γεγονός ότι, **ενώ η Αττική και η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας συγκαταλέγονται μεταξύ των λιγότερο ευνοημένων, σε όρους έντασης ενισχύσεων, Περιφερειών, διαχρονικά προσελκύουν μεγάλο όγκο επενδύσεων**.

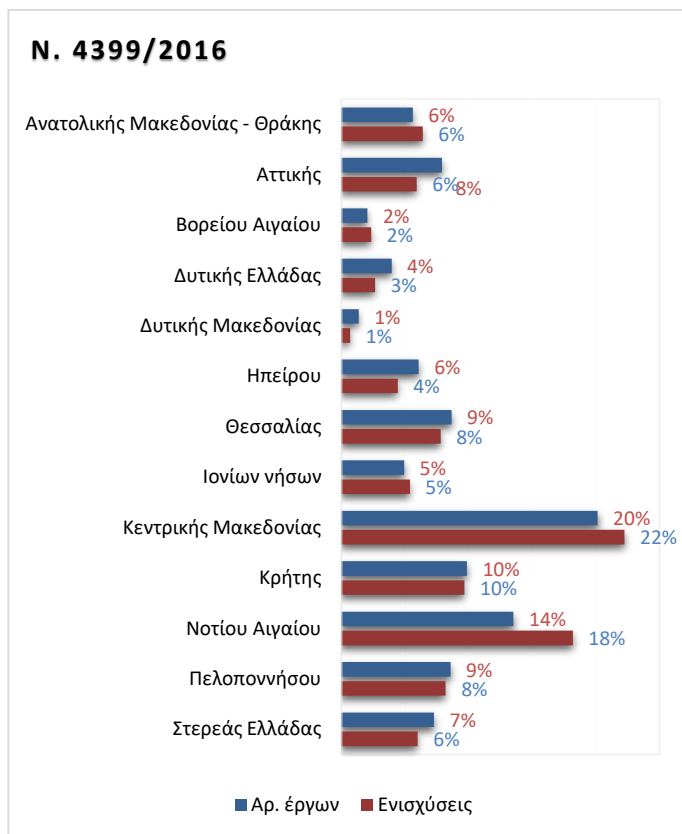
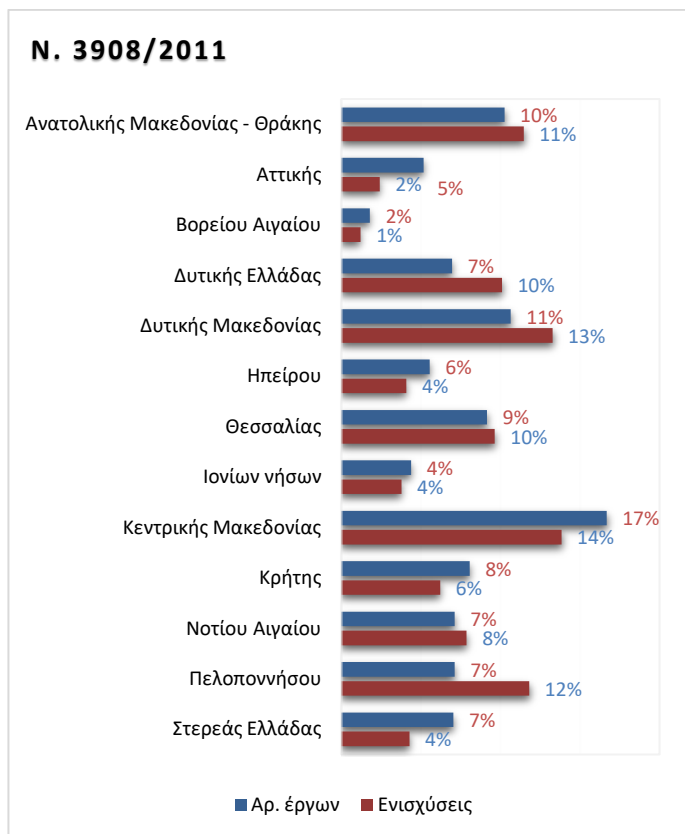
- ▶ Η πλειοψηφία (70%) των ενισχυόμενων επιχειρήσεων στο πλαίσιο του Ν. 3908/2011 αποτελούν **μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις**, οι οποίες υλοποίησαν /υλοποιούν επενδυτικά σχέδια στα οποία αντιστοιχούν ενισχύσεις ύψους 1.018 εκατ. €. Το μέσο ποσό ενίσχυσης ανά επενδυτικό σχέδιο ανέρχεται σε 1.392.638 € για τις μικρές και σε 994.709 € για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις.
- ▶ Το μέσο ύψος ενίσχυσης ανά κατηγορία μεγέθους επιχείρησης διαφοροποιείται και στην περίπτωση του Ν. 4399/2016, με τις μεγάλες επιχειρήσεις να υλοποιούν επενδυτικά σχέδια υψηλότερης μέσης ενίσχυσης αλλά στην περίπτωση του ισχύοντος αναπτυξιακού νόμου οι διαφοροποιήσεις αυτές είναι ασθενέστερες.
- ▶ Εξετάζοντας τον **δείκτη μόχλευσης** ανά τομέα δραστηριότητας, παρατηρείται ότι ο τομέας Ενέργειας-Περιβάλλοντος στον Ν.3908/11 εμφανίζει τον υψηλότερο δείκτη μόχλευσης (2,35) και στον ισχύοντα αναπτυξιακό Νόμο τον χαμηλότερο (1,35) μαζί με την Πρωτογενή Παραγωγή (1,30). Η Μεταποίηση εμφανίζεται και στους δύο αναπτυξιακούς νόμους σχεδόν σταθερό δείκτη μόχλευσης περίπου 1,8.

- ▶ Σημαντική διαφοροποίηση παρατηρείται τόσο στην κατανομή των ενταγμένων επενδυτικών σχεδίων ανάμεσα στους βασικούς τομείς της οικονομίας, όσο και την αντίστοιχη κατανομή των συνολικών ενισχύσεων.

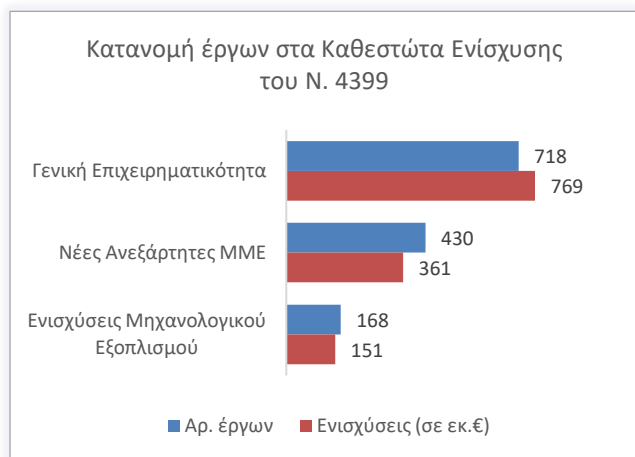
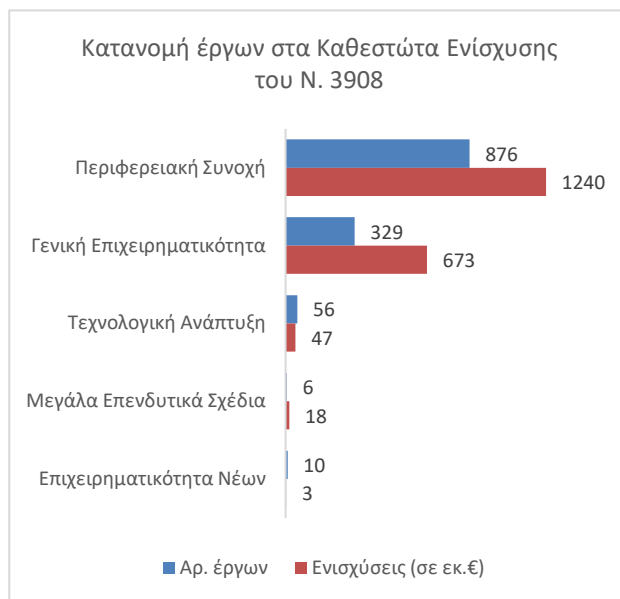
- ▶ Στο πλαίσιο του Ν. 3908/2011, οι ενισχύσεις κατευθύνθηκαν κυρίως στον τομέα της ενέργειας και του περιβάλλοντος (47%) και ακολουθεί ο κλάδος του τουρισμού (24%), ενώ στο πλαίσιο του Ν.4399/2016 το μερίδιο της μεταποίησης ενισχύεται σημαντικά (από 17% σε 41%), με τον τομέα του τουρισμού και σε αυτή την περίπτωση να συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό ενισχύσεων (52%).
- ▶ Το μέσο ύψος ενίσχυσης ανά επιχείρηση μειώνεται στον Ν. 4399/16 κατά 37% (από 1.551 σε 973 χιλ. €), ως αποτέλεσμα της μείωσης του μέσου ύψους ενίσχυσης σε όλους τους τομείς, με εξαίρεση τον τομέα της μεταποίησης ο οποίος παρουσιάζει μια μικρή αύξηση της τάξης του 5%.
- ▶ Σε περιφερειακό επίπεδο, η Κεντρική Μακεδονία είναι η πρωταθλήτρια και των δύο εξεταζόμενων αναπτυξιακών νόμων τόσο σε όρους αριθμού έργων όσο και σε ενισχύσεις.

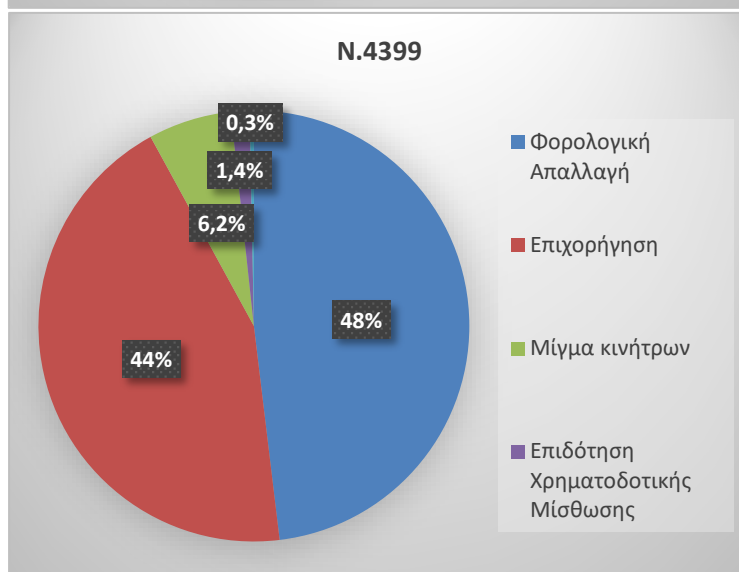
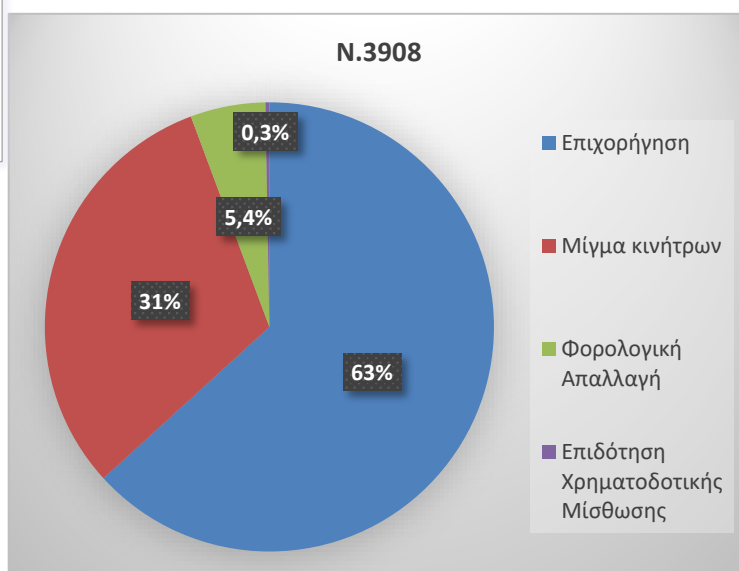
- ▶ Όσον αφορά τις ενισχύσεις επενδύσεων του κλάδου της μεταποίησης, η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας προηγείται και εδώ, με τις Περιφέρειες της Θεσσαλίας, της Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης και Στερεάς Ελλάδας να ακολουθούν σε απόσταση. Ουραγοί σε ενισχύσεις στον κλάδο της μεταποίησης έρχονται οι παραδοσιακά «τουριστικές» περιφέρειες (Βορείου – Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων).

- ▶ Τα καθεστώτα ενίσχυσης του Ν. 3908/2011 δεν είχαν ισόρροπη αποδοχή από τις επιχειρήσεις, με την «Περιφερειακή Συνοχή» και τη «Γενική Επιχειρηματικότητα» να δέχονται την πλειοψηφία των αιτήσεων και ως εκ τούτου να έχουμε και τις αντίστοιχες κατανομές στις ενισχύσεις, τόσο σε επίπεδο αριθμού έργων όσο και σε ποσά.
- ▶ Η αλλαγή του σχεδιασμού των καθεστώτων ενίσχυσης στον Ν. 4399/2016 εξομάλυνε την κατανομή των ενισχύσεων στις τρεις πλέον κατηγορίες καθεστώτων.

- ▶ Ως προς την προτίμηση των διαθέσιμων κινήτρων, η επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης στον Ν. 3908 δεν έτυχε αποδοχής, με τη συντριπτική πλειοψηφία των επενδυτών να επιλέγουν και να λαμβάνουν στήριξη με τη μορφή της επιχορήγησης. Η φορολογική απαλλαγή αφορούσε το 5,4% των ενισχύσεων.
- ▶ Αντίθετα, στον Ν. 4399, η φορολογική απαλλαγή ήταν η μορφή της ενίσχυσης για τα μισά περίπου έργα, με την επιχορήγηση να αφορά το 44% των ενισχύσεων.
- ▶ Το νεοεισαχθέν κίνητρο επιδότησης του κόστους δημιουργούμενης απασχόλησης δεν είχε την αναμενόμενη αποδοχή, δεδομένης της αύξησης της τεχνολογικής στάθμης των νέων επενδύσεων, η οποία όμως έχει ως αποτέλεσμα και μειωμένη επίπτωση στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ – ΈΡΓΑ ΣΤΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ Ε.Ε.

- ▶ **HORIZON 2020** (2014-2020): 5.328 συμμετοχές ελληνικών φορέων σε 2.851 έργα
- ▶ **COST**: 666 συμμετοχές Ελλήνων ερευνητών

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ – ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ – ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ

- ▶ **EQUIFUND**: Χρηματοδοτήθηκαν **74** διαφορετικές επενδύσεις ύψους **215,84 εκ. €**
- ▶ **Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων COVID-19** (EAT): **723.216.282,56 €** εγγυήσεις για δάνεια που καταβλήθηκαν στους τελικούς αποδέκτες
- ▶ **ΤΕΠΙΧ II**: **16.819 δάνεια** με εκταμίευση **1,89 δις €**.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι πάγιες επενδύσεις των επιχειρήσεων στη χώρα μας, υπολείπονταν του μέσου όρου της Ευρωζώνης, ως ποσοστό του ΑΕΠ, κατά τη διάρκεια όλης της τελευταίας δεκαετίας. Σύμφωνα με το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Εκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη) «*Το κενό παγίων επενδύσεων στην Ελλάδα, υπολογισμένο με βάση την απόκλιση από τον μ.ό. ΕΕ, την περίοδο 2010-2019 κυμάνθηκε κατά μ.ό. σε περίπου 7% του ετήσιου ΑΕΠ, σωρευτικά περί τα €130 δις. Το 2019 η Ελλάδα κατατάσσεται ουραγός στην ΕΕ σε πάγιες επενδύσεις, με μόλις 11,4% του ΑΕΠ, σε σχέση με 21,3% μ.ό. στην ΕΕ.*».

Η αποεπένδυση που καταγράφεται την τελευταία δεκαετία στην Ελλάδα, δημιουργεί ένα μεγάλο επενδυτικό κενό και αναδεικνύει την ανάγκη αύξησης των επενδύσεων ως έναν από τους βασικούς αναπτυξιακούς στόχους την χώρας.

Η ανωτέρω επενδυτική υστέρηση που παρατηρείται **καθιστά αναγκαία και τη δέσμευση σημαντικού μέρους των πόρων που διατίθενται στη χώρα τα επόμενα χρόνια από τα ευρωπαϊκά ταμεία** (ΕΣΠΑ 2021-2027, Ταμείο Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας) **για δράσεις κρατικών ενισχύσεων** σε επιμέρους τομείς αναπτυξιακής προτεραιότητας.

Ύψος Κρατικών Ενισχύσεων & Μόχλευση Ιδιωτικών Κεφαλαίων

- ▶ Οι κρατικές ενισχύσεις μέσω των δύο τελευταίων Αναπτυξιακών Νόμων (3908/2011 & 4399/2016), καθώς και μέσω των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 (χωρίς τα χρηματοδοτικά εργαλεία) ανήλθαν σε 6,36 δις € και **κινητοποίησαν ιδιωτικά κεφάλαια ύψους 8,77 δις €**.
- ▶ Η συντριπτική πλειοψηφία των επενδυτικών σχεδίων (**94%**) **χρηματοδοτήθηκαν μέσω των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ** και σε αυτά διοχετεύθηκε το 48,7% των κρατικών ενισχύσεων. Αντίθετα, μέσω των Αναπτυξιακών Νόμων χρηματοδοτήθηκε μόλις το 6% των επενδυτικών σχεδίων, απορροφώντας όμως το 51,3% των δημόσιων ενισχύσεων.
- ▶ Οι κρατικές ενισχύσεις μέσω του ΕΣΠΑ απευθύνονται σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων (σε σχέση με τους αναπτυξιακούς νόμους) γεγονός που φανερώνει τον κατακερματισμό των ενισχύσεων μέσω των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, με δικαιούχους κυρίως τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις που αποτελούν και την πλειοψηφία των ελληνικών επιχειρήσεων.
- ▶ Στο **ΕΣΠΑ το μέσο ύψος επένδυσης** ανέρχεται περίπου σε **130 χιλ. €**, ενώ στους **αναπτυξιακούς νόμους** φθάνει τα **3,8 εκ. €** και παράλληλα το μέσο ύψος ενίσχυσης (δημόσια δαπάνη) ανέρχεται σε 76 χιλ. € για τις κρατικές ενισχύσεις μέσω του ΕΣΠΑ, ενώ στους αναπτυξιακούς νόμους το αντίστοιχο μέγεθος ανέρχεται σε 1,26 εκ. €.

Από τα ανωτέρω είναι φανερό ότι **μέσω των δράσεων του ΕΣΠΑ 2014-2020 χρηματοδοτούνται πολύ μικρά έργα τα οποία δεν μπορούν να δώσουν αναπτυξιακή ώθηση** και ως εκ τούτου το αναπτυξιακό αποτύπωμα των κρατικών ενισχύσεων μέσω του ΕΣΠΑ είναι αρκετά περιορισμένο, ενώ αντίστοιχα μικρότερη είναι και η μόχλευση επιπλέον ιδιωτικών κεφαλαίων (δείκτης μόχλευσης δράσεων ΕΣΠΑ 0,8 και Αναπτυξιακών Νόμων 2,02).

Το **μέσο ποσοστό ενίσχυσης** είναι **υψηλότερο στις δράσεις του ΕΣΠΑ** κατά 17 έως 22 ποσοστιαίες μονάδες, σε σύγκριση με τους Αναπτυξιακούς Νόμους που κυμαίνεται στο 33%, ενώ η διαφορά στις δράσεις προώθησης έρευνας και καινοτομίας φθάνει τις 50 ποσοστιαίες μονάδες, λόγω της συμμετοχής στις περισσότερες περιπτώσεις ερευνητικών οργανισμών, με ποσοστό ενίσχυσης 100%.

Πάγιες Επενδύσεις

- ▶ Σημαντικά έργα υποδομών που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα εντάχθηκαν και ξεκίνησαν να υλοποιούνται τα τελευταία χρόνια, που δεν έχουν όμως ακόμη σημαντικές απορροφήσεις. Ενδεικτικά αναφέρεται η ένταξη 69 Ανοικτών Κέντρων Εμπορίου Δήμων, ύψους 116 εκ. €, που όμως μέχρι τις 31/12/2020 είχαν απορρόφηση μόλις 0,8 εκ. €.
- ▶ Αντίστοιχα, στο πλαίσιο των δράσεων της προτεραιότητας 03 και 03Σ του ΕΠΑΝΕΚ (Ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας), υλοποιούνται:
 - 28 έργα ερευνητικών υποδομών του Οδικού Χάρτη με 76 συμμετοχές ερευνητικών φορέων ΔΔ 91,9 εκ. €, δαπάνες ΟΠΣ 21,5 εκ. €
 - Έργα ανάπτυξης Ευρυζωνικών Υποδομών Αγροτικών Λευκών Περιοχών ΔΔ 63,7 εκ. €, δαπάνες 57,9 εκ. €
 - Έργα εκσυγχρονισμού δικτυακών υποδομών ακαδημαϊκών/ ερευνητικών φορέων ΔΔ 24 εκ. €, δαπάνες 1,5 εκ. €
 - Ένα μεγάλο έργο που αφορά το ULTRAFAST BROADBAND (UFBB) π/υ 2 δις €, ΔΔ 265,8 εκ. €.

Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου

Το σύνολο των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν μέσω των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και του αναπτυξιακού νόμου αφορά αθροιστικά σε 15,13 δις €, ήτοι το 13,01% του συνόλου των επενδύσεων για την περίοδο 2014-2019 και **26,2%** για το σύνολο των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν αποκλειστικά από επιχειρήσεις. Υπό συνθήκη της διαθεσιμότητας των δεδομένων και δεδομένης της κατανομής των διαθέσιμων δεδομένων σε ΚΑΔ για την κάτωθι ανάλυση λήφθηκαν υπόψη Πάγιες Επενδύσεις των επιχειρήσεων ύψους 8,6 δις € οι οποίες κατανέμονται στις δραστηριότητες ως εξής:

Τομέας Δραστηριότητας	Συνολικός Π/Υ
Θ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	2.923.931.051,39 €
Γ. ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	1.416.152.538,90 €
Ζ. ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ- ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ	1.190.051.703,19 €
ΙΔ. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	789.407.074,56 €
ΙΓ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	511.859.780,10 €
ΙΖ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	391.074.358,86 €
Η. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	344.003.775,94 €
ΣΤ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	338.998.198,35 €
Ι. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	245.371.877,69 €
ΙΣΤ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	109.053.770,84 €
ΙΗ. ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ	85.120.700,50 €
Δ. ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	77.008.465,20 €
Ε. ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ- ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ	49.008.398,78 €
ΙΘ. ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	47.445.309,82 €
ΙΑ. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	17.833.238,47 €
Σύνολο:	8.569.045.557,23 €

Τρείς δραστηριότητες (Θ. Παροχή υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης, Γ. Μεταποίηση και Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο) συγκεντρώνουν ποσοστό **64,5%** του συνόλου των πόρων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ & ΤΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑΝΕΚ

ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης